

Hukuk bürokrasisine yönetenlerin yönetilenlere yönetildiklerini hatırlattıkları bir cihaz olarak bakıyorum. Son üç senedir kendisiyle olan münasebetim, bir *adalet mekanizmasından* çok, insanlara *bakın burada bir devlet var* demek için geliştirilmiş bir aygıt olduğu kanaatimi güçlendirdi. Bu cihazdan bir adalet neşet edeceğini düşünmek için de hayli uzağında bulunmak gerek.

Tarih gibi *hukuk* da devletin insanlara bir anlam sunmak için kullandığı bir anlatı. Adaletin mümkün olabildiğini, devletin de bu temel üzerinde durduğunu söylüyorlar. *Adalet imkanı* zaten hayli tartışılır bir konu, yeryüzünde olayların sınırlarını çizmek, bu olaylar arasında bir bağ kurmak, sebep sonuç göstermek ve bunlardan genellemeler yapıp bazı olaylarda sorumluya ceza vermek hayli yazı götürecek tartışmalar. *Aranan* da zaten bu değil, beklenen de bu değil, maksat hiç değil. *Adalet* bir takım memurların, kağıtlara ve kitaplara bakarak, yeni kağıtlar doldurmalarıyla üretilmez. Bunu görmek için ekstra zeki olmaya gerek yok. *Adalet* dediğimizin insanlara sunulan ve güdülmelerine yardımcı bir hikayeden başka bir değeri yok.

Mesele bu *anlatının* gerçekten o işe yarayıp yaramadığında. İnsanlara *adaletin* devlet eliyle tesis edilmesinin imkanını anlatınca, bu *adaletin* o insanların değerlerinden bir iz taşıması lazım. Türkçe konuşan insanlara *Norveçli* olduklarını söyleyerek bir ulus inşa edemeyeceğiniz gibi, *adalet* duygularına Norveç hukukuyla karşılık vermeye çalışınca da devlete güven azalıyor. *Beceriksizlik* sadece anlatının doğru temellere oturmamasıyla ilgili.

Bizim hukukçuların da Batı karşısında bu *idealist aşşağılık kompleksine* düşer olmasının sonuçları sanırım bunlar. Adaletin temelde insanları hizaya sokmaya yarayan bir anlatı değil de, *kızıl elma* gibi oralarda bir yerde bulunan ve devleti ve onun bürokrasisini devamlı takviye ederek ulaşılabilecek bir şey olduğunu düşünüyorlar sanırım. İnsanın yıllarca uğraştığı soyut kavramların hayatındaki somut kavramlardan farkı kalmıyor, *adalet* de hukukçuların elinde böyle bir akıbeta uğruyor. *Adaletin gerçekten varolduğuna inanıyorlar*.

Dünyaya *adalet* açısından değil de, mücadele, iktidar, güç gibi daha *havyani* kavramlarla bakınca daha makul açıklamalar bulduğumu farkettim. Adaletin olmadığını kabul edince, onu aramayı bırakıyorsunuz, bunun yerine o adalet anlatısının *yasaklarını savacak* kadar ilgileniyor, kendi göbeğinizi kendiniz kesmeye çalışıyorsunuz. Devletin *bedavadan* kimseye ne eğitim verdiğini, ne koruduğunu, ne de adalet sağladığını, ne sağlığına dikkat ettiğini düşününce, *bunları yapıyorsa benden ne alacağı var da yapıyor?* diye sorguluyorsunuz. Ortada sanki bir adalet mekanizması varmış gibi yapıyor olmanın maksadı nedir?

Maksadının nihayetinde insanlara yönetildiklerini hatırlatmak olduğuna kanaat ettim. *Bak burada bir devlet var, bu senin canını acıtabilir, o halde hizada dur ve sana buyrulmuş sınırlardan çıkma*. Böyle olur-san *adalet mekanizması* sana ilişmez, *iyi bir insan* olarak yaşayıp ölürsün. Yoksa sana belirlenmiş olan sınırların dışına çıkmaya çalışırsan, ki tabii ki bunu sadece elimizdeki kitaplarda yazan *suçları* işleyerek yapabilirsin, seni başkalarına ibret olacak şekilde cezalandırır ve kimin kimi yönettiğini gösteririz.

Bu manada daha *faydalı* ve *fonksiyonel* olduğuna şüphe yok.